

Colofon

45e jaargang, nummer 8,
oktober 2019
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat:

Nassastraat 13, 4931 XE
Geertruidenberg
Telefoon: 0162- 520519

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws

john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

1 november 2019

Druk: Ergon, grafimedia te
Eindhoven

Afzonderlijke hoogtepunten:

Lezing actueel	1
Oproep OKG	2
Gezocht	3
De Kasteelmuur	4
Memories van successie	5
Divers nieuws / agenda	6

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging lezing: "Noord-Brabant tussen vrijheid en vrede, herfst '44 - voorjaar '45"

Datum: donderdag 17 oktober 2019
Spreker: Jan van Oudheusden
Locatie: Theaterzaal van Cultureel Centrum 'De Schattelijn'.
Tijd: 20.00 uur (inloop vanaf 19:30)

Jan van Oudheusden

De lezing past prima bij het thema 'Gemeente Geertruidenberg, 75 jaar bevrijd'. Spreker Jan van Oudheusden, jarenlang provinciaal historicus van Noord-Brabant, vertelt in deze lezing over de bevrijding van Zuid-Nederland in 1944 en het leven in bevrijd gebied. Veel inwoners van Brabant waren weliswaar bevrijd, maar nog zeker niet vrij. Dat gold ook voor de gemeente Geertruidenberg.

In de drie kernen Raamsdonksveer, Raamsdonk (31 oktober 1944) en Geertruidenberg (5 november 1944) waren de Duitsers verdreven door onze bevrijders, maar vanaf de andere kant van de Maas bestookten ze de gemeente lange tijd met zwaar geschut. Er vielen in die periode tot de 'echte' bevrijding op 5 mei meer doden dan tijdens de oorlog. In de eerste dagen van september 1944 had het er nog naar uitgezien dat een snelle en moeiteloze bevrijding van Nederland binnen handbereik lag.

De geallieerde opmars van de weken daarvoor verliep immers zeer voorspoeding.

Maar juist toen het front tot de Belgisch-Nederlandse grens was opgeschoven, begon de machine te haperen. De bevrijding van Zuid-Nederland liep daardoor uit op een maandenlange, vaak bloedige en verwoestende strijd.

Een ieder had verwacht dat de bevrijding zou leiden tot een snelle terugkeer van de normale verhoudingen, maar het tegendeel bleek het geval. Bevrijd, maar nog geen vrede. De samenleving in het zuiden was nog maandenlang ontwricht door verwoesting, tekorten en beperkingen. En van wederopbouw, economisch en maatschappelijk, kon alleen nog maar gedroomd worden.

Zo beleefde het zuiden een van de meest roerige en dramatische perioden uit zijn geschiedenis. Te

Vervolg pagina 2

De toegang is gratis ook voor niet leden

midden van de chaos en de ontreding die de bevrijdingsoperaties hadden teweeggebracht, leefde de bevolking in voortdurende angst en onzekerheid. Bovendien had zij te kampen met een gebrek aan voedsel en kleding, aan verwarming en vaak ook aan een behoorlijk onderdak. In de lezing geeft Jan van Oudheusden een overzicht van het leven in Zuid-Nederland in het schemergebied tussen vrijheid en vrede, en de pogingen die in het bevrijde zuiden werden ondernomen om de gevolgen van oorlog en bezetting te boven te komen.

Jan van Oudheusden is een enthousiast en veelgevraagd spreker. Hij was vele jaren provinciaal historicus van Noord-Brabant en vanaf 2008 als onderzoekmedewerker verbonden aan de leerstoel Cultuur in Brabant van de Universiteit van Tilburg. Hij publiceerde diverse boeken en artikelen over de geschiedenis en het erfgoed van Noord-Brabant. Op 31 oktober 2019 is de start van het programma '75 jaar bevrijding, gemeente Geertruidenberg, met het ontsteken van het bevrijdingsvuur. Het

einde van de herdenkingsperiode vindt plaats op 24 oktober 2020, de oprichting van de Verenigde Naties. De lezing op 17 oktober a.s. is een zeer interessante warming up voor de viering van 75 jaar bevrijding in de gemeente Geertruidenberg.

GEZOCHT: leden werkgroep tentoonstelling 2020: Gezondheidszorg in Geertruidenberg

Terwijl de tentoonstelling 'Geertruidenberg onder vuur' nog t/m 30 november te zien is, denkt het 'Kring'-bestuur al na over de komende tentoonstelling. De werktitel is 'Gezondheidszorg in Geertruidenberg'.

Onderwerpen die aan bod kunnen komen zijn bijvoorbeeld de armenzorg in de gemeente van o.a. de St. Vincentiusvereniging van de parochie St. Gertrudis, H. Agnes, de Stedelijke Godshuizen, allen in Geertruidenberg, het Sint-Theresiagesticht en de Antonetta Stichting in Raamsdonksveer en het Sint-Adrianusgesticht in Raamsdonk.

De Stedelijke Godshuizen

Ziekenhuis Raamsdonksveer

Om weer tot een spraakmakende tentoonstelling te komen doet het bestuur een oproep richting leden om deel uit te maken van de werkgroep. Voor de nog lopende tentoonstelling leverde de oproep zo'n vijftien leden op, die vervolgens voor een bijzonder succesvolle expositie zorgden. Half september bezochten al ruim 1600 belangstellenden 'Geertruidenberg onder vuur.'

Spreekt de gezondheidszorg van weleer u aan, meldt u zich dan aan voor de werkgroep tentoonstelling 2020 via info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Rabobank

oudheidkundige kring 'GEERTRUYDENBERGHE' DOET MEE AAN RABO CLUBSUPPORT

Als coöperatieve bank geeft de Rabobank ieder jaar een deel van de winst aan verenigingen in het hele land. Rabobank Amerstreek stelt dit jaar 100.000 euro beschikbaar..

Het zou fantastisch zijn als een aanzienlijk deel van de door de regionale Rabobank beschikbaar gestelde ton in

de kas van de Oudheidkundige Kring terecht komt. Als lid van de Rabobank kun je vanaf 27 september tot en met 11 oktober de Kring steunen door te stemmen. Mobiliseer familieleden, collega's, vrienden en kennissen en zorg ervoor dat ze stemmen op onze Kring; elke stem levert de Kring immers geld op.

GASTVROUWEN OF –HEREN GEZOCHT

Museum De Roos aan de Markt in Geertruidenberg zoekt gastvrouwen/gastheren die in hun vrije tijd willen helpen met het toezicht houden op en vragen beantwoorden van de bezoekers in het museum.

Weet je niet veel van de geschiedenis van Geertruidenberg? Geen bezwaar. De gastvrouwen en –heren die nu al een deel van hun vrije tijd in het museum steken, vertellen je alles wat je weten moet.

Wij zijn heel blij als je maandelijks een paar uur in de ochtend of middag je tijd aan Museum De Roos wilt besteden.

Interesse???

Bel dan naar 0162-523647

JET en JAN op zoek naar gedragen wollen sokken mét gaten

De Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' neemt al jaren deel aan het lesproject Jet en Jan. Het project is ontwikkeld door Erfgoed Brabant en heeft als doelgroep de basisschoolleerlingen van groep 5. Het leven in de tijd van Ot en Sien komt vaak in geschiedenislessen voor.

Erfgoed Brabant is van mening dat het veel leuker en leerzamer is om de geschiedenis te verplaatsen naar de woonomgeving van de leerlingen. 'Op stap met Jet en Jan' is opgebouwd rond het voorleesverhaal van de tweeling en speelt zich af in 1910. Aan de hand van leeftijdgenootjes van toen maken de kinderen van nu kennis met thema's als kleding, wonen, school, de buurt, eten, spelen en werken in 1910.

Tijdens het lesproject gaan de leerlingen aan de slag met oude voorwerpen die in het voorleesverhaal aan de orde komen. Ze gaan bijvoorbeeld zelf zeep kloppen, koffie malen, schoonschrijven op een leitje, zichzelf wegen met een bascule en sokken stoppen.

Voor dat laatste onderdeel is onze coördinator Anton Krols op zoek naar liefst gedragen wollen sokken mét

gaten, maar gebeide sokken waar u niets meer mee doet mogen natuurlijk ook. Heeft u dergelijke exemplaren nog ergens liggen, lever ze dan in bij Anton Krols, Venestraat 25 te Geertruidenberg of tijdens de clubavond van de 'Kring' op maandagavond in De Schattelij. Jet, Jan en Anton zullen u zeer dankbaar zijn. (JH)

Herhaalde oproep: DRAAGT U OOK EEN STEENTJE BIJ?

Op donderdag 26 september stemde de gemeenteraad van Geertruidenberg, met achttien (18) stemmen voor en één stem (1) tegen, in met het voorstel van de opbouw van een kasteelmuur aan het Wilhelminaplein te Geertruidenberg. Jammer dat de gemeentelijke financiële bijdrage achter blijft bij de benodigde gelden. Helaas heeft ook de publieke steentjes-actie niet aan de verwachtingen voldaan, en opvallend is dat ook een grote meerderheid van onze leden het hebben laten afweten. Wij kunnen ons niet voorstellen dat dit lokaal historisch erfgoed bij onze leden niet belangrijk genoeg geacht wordt om daaraan een bijdrage te leveren.

Daarom doen wij nogmaals een beroep op uw medewerking om dit historisch project te doen slagen. Laat ons niet in de steek! Neem een of meerdere steentjes voor uw rekening!

Eén baksteen, afmetingen 27 x 13½ x 7 cm, kost 3,50 euro. U kunt uw bijdrage overmaken naar bankrekening NL 47 RABO 0340 2916 99 onder het kenmerk "Project Kasteel", t.n.v. Oudheidkundige Kring "Geertruidenberghe".

Stel het niet uit, doe het nu!

Themamaand Tweede Wereldoorlog

Vanaf 10 mei 1940 bezette het Duitse leger Noord-Brabant. Een donkere periode brak aan voor de inwoners. In 1944 kwam er dankzij de geallieerden een einde aan de bezetting. Maar niet voor heel Brabant. Voor een aantal gebieden eindigde de oorlog pas in mei 1945. Dit jaar is het 75 jaar geleden dat de bevrijding begon.

Met meer dan 100 verhalen houden we de herinnering aan de oorlog levend. Deze verhalen kunt u lezen op Brabantserfgoed.nl. <https://www.brabantserfgoed.nl/wo2>

Open Monumentendag lanceert nieuwe website

Het landelijk projectbureau van Open Monumentendag heeft een nieuwe website voor het evenement gelanceerd. Het is een website die voldoet aan de eisen van de moderne tijd en waarop het publiek gemakkelijk wegwijs kan worden binnen de lokale programma's van Open Monumentendag 2019. Direct naar de website, volg onderstaande link.

<https://www.openmonumentendag.nl/author/OMD/?cat=1>

BankGiro
Loterij

BHIC maakt archief memories van successie digitaal doorzoekbaar

Persbericht

Brabantse voorouders geven hun erfenis prijs

Doe je onderzoek naar je stamboom? Of wil je weten of je voorouders er warmpjes bijzaten? De komende tijd hoef je je niet te vervelen: het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) in 's-Hertogenbosch heeft namelijk het archief met daarin de memories van successie gescand en op de website gepubliceerd. Het gaat om bijna 1.000 archiefdozen met daarin 230.000 memories, samen wel 600.000 scans!

Wat zijn memories van successie?

Sinds het begin van de 19e eeuw moet in Nederland belasting betaald worden over een erfenis. Deze belasting heet het successierecht. Om te bepalen hoeveel er door de erfgenamen moet worden betaald aan successierechten, werd er na iemands overlijden een memorie van successie opgemaakt. Daarin wordt beschreven waaruit de erfenis bestaat, wat de waarde ervan is en wie de erfgenamen zijn.

De memories bevatten gegevens als de naam van de overledene, de overlijdensdatum, namen, beroepen en woonplaatsen van erfgenamen, naam van de notaris en datum van het testament, en een overzicht van het onroerend goed en de waarde van andere bezittingen, zoals de inboedel, handelswaren en contant geld. Ook wordt aangegeven wat de verwantschap tussen de erfgenamen en de overledene is, zodat de memories van successie een prachtige informatiebron zijn voor genealogen.

De memories zijn op naam van de overledene te doorzoeken via de zoekmachine op personen:

www.bhic.nl/stamboom

Naast memories van successie (1818-1927) zijn ook de ordonnanties op de successiebelasting (1806-1817) gescand, de voorlopers van de memories. De memories die nu zijn gescand en gepubliceerd beslaan ongeveer de helft van wat het BHIC in huis heeft. Aan scanning van de andere helft wordt gewerkt. Deze laatste memories zijn al wél op naam doorzoekbaar, maar dus nog niet online te bekijken.

Rijk en arm

Een uitgebreide memorie werd opgemaakt na het overlijden van Jhr. Mr. Joan de Jonge van Zwijnsbergen, bij leven kamerheer en jachtmeester van de koning. Hij overleed op 26 augustus 1881 op kasteel Zwijnsbergen in Helvoirt en liet een erfenis na die uiteindelijk een memorie van successie van meer dan 40 bladzijden zou opleveren. In het overzicht van zijn erfenis vinden we natuurlijk het kasteel (dat voor de helft zijn eigendom was), met stallen, koetshuis enz., diverse goederen gelegen in o.a. Helvoirt, Cromvoirt en Vught met huizen, weilanden, boomgaarden en een lusttuin, paarden en rijtuigen, maar ook een eikenhouten bank met drie rijen zitplaatsen in de kerk van de Gereformeerde Gemeente van Helvoirt, naast aandelen, obligaties en contanten. Uiteindelijk, na alles opgeteld en afgetrokken te hebben, moest aan successierechten alleen al fl. 2.043,50 en een halve cent worden betaald.

Maar de belastingontvanger had niet altijd zo'n complexe memorie op te maken (en successierechten te ontvangen!) De volgende memorie in het register betreft het overlijden van de weduwe Cornelia Antonia van Lith, die niets achterliet dan haar vier kinderen. Zo geven de memories van successie een inkijkje in de vermogenspositie van onze voorouders.

's-Hertogenbosch, 24 september 2019

Fotobijschriften:

- Foto Anne Roos (collectie Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap)
- Tekening van het kasteel Zwijnsbergen in Helvoirt, 1898 (Fotocollectie BHIC)

DIVERS NIEUWS

Ledenvaria:

Agenda:

- **Lezingen Oudheidkundige Kring**
  - 17 oktober** Jan van Oudheusden "Noord-Brabant tussen vrijheid en vrede, herfst '44 - voorjaar '45"
  - 21 november** Prof. A. Bijsterveld "De ontstaansgeschiedenis van het hertogdom Brabant"
  - 19 december** Cees Schuller "De geschiedenis van de rondvaartboten in de Biesbosch"
- **Vergadering bestuur OKG**
- 22 oktober 2019,
- 3 december 2019,
- 14 januari 2020,
- 25 februari 2020,
- 7 april 2020,
- 19 mei 2020
- 30 juni 2020.
- **Kom naar de Dag van de Tentoonstelling Vrijdag 18 oktober 2019 in Gemeentemuseum Den Haag**
[https://museumtijdschrift.nl/winkel/arrangementen/dagvdtentoonstelling/?ct=t\(2019_9_18_Dagvdtentoonstelling\)&mc_cid=d5ef049d1a&mc_eid=2cb45f5563](https://museumtijdschrift.nl/winkel/arrangementen/dagvdtentoonstelling/?ct=t(2019_9_18_Dagvdtentoonstelling)&mc_cid=d5ef049d1a&mc_eid=2cb45f5563)
- **Platform archeologie: Archeologie en bodemverstoringen** 31 oktober 2019 09:30 - 12:00
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Smallepad 5, 3811 MG Amersfoort. Meer informatie?
<https://www.cultureelerfgoed.nl/actueel/agenda/2019/10/31/platform-archeologie-en-bodemverstoringen>
- **studiedag De Dag van de Brabantse Volkscultuur**
Aanmelden voor de studiedag kan uiterlijk **tot 13 oktober**. Meer informatie?
<https://www.erfgoedbrabant.nl/projecten/dag-van-de-brabantse-volkscultuur/>
- **Nationaal Monumentencongres** 7 november 2019 09:45 - 17:30 Lebuinuskkerk, Het Grote Kerkhof 38, 7411 KV Deventer Meer informatie?
<https://www.cultureelerfgoed.nl/actueel/agenda/2019/11/07/monumentencongres>
- **10e Brandsymposium - Brandrisico's voor cultureel erfgoed in beeld. Wees de brand voor!** 19 november 2019 Instituut Fysieke Veiligheid (IFV), Kemperbergerweg 783, 6816 RW Arnhem Meer informatie?
<https://www.cultureelerfgoed.nl/actueel/agenda/2019/11/19/10e-brandsymposium>
- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link
<https://archeologiein nederland.nl/nieuws/tienduizende-n-archeologische-rapporten-nu-digitaal>

Planoverleg schema 2018/2019

Het Monumentenhuis Brabant biedt in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Noord-Brabant de mogelijkheid om ingrijpende restauratie- en herbestemmingsplannen voor rijksmonumenten vroegtijdig te bespreken. Meer weten volg deze link,
<http://www.monumentenhuisbrabant.nl/nieuws/>
 Zie hier ook, "Woonhuissubsidie vervangt fiscale aftrek voor particuliere eigenaren rijksmonumenten"

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren welke in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Anne v.d. Berg-ter Schure of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- De Klok Heemkunde kring Made
- De Mulder Heemkunde kring Gilze Rijen
- De Wazerwijen Heemkunde kring Dongen
- Engelbrecht van Nassau Heemkunde kring Breda
- De Búrt Heemkundekring Hooge en Lage Zwaluwe
- Effe Lústere Heemkunde kring Werkendam
- De Waterschans Heemkunde kring Bergen op Zoom
- Met gansen trou Heemkunde kring Heusden e.o.
- De Koerier Brab. Heem en Erfgoed Brabant
- Holland Historisch tijdschrift
- Immaterieel erfgoed
- Saillant Stichting Menno van Coehoorn
- Westerheem Nederlandse Archeologie
- Zuidwesterheem Archeologie Zuidwest Nederland
- Vitruvius Vakblad voor erfgoed professionals
- Terra Cognita Archeologische vereniging Land van Heusden en Altena
- Archeologisch Magazine
- InBrabant tijdschrift van Erfgoed Brabant

Onze bibliotheek is uitgebreid met tientallen boeken welke ons geschonken zijn uit de nalatenschap van Janus van Beek. In de volgende edities van KringNieuws zullen wij u laten kennismaken van de inventarisatie van deze boeken alleen dan wanneer er ruimte is.

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruidenberghe,
 Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 9 is **01-11-2019**. Het KringNieuws valt dan in de week van 11-11-2019 in de bus.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Tip: kent u iemand in uw omgeving die geen lid is maar wel geïnteresseerd in historie druk, de NieuwsFlits even af en doe die dan eens bij deze persoon in de bus.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus geen opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar **John François:**
john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
 De redactie KringNieuws